

**ЛЮДИНОВИМІРНІСТЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ:
НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
(11–12 червня 2015 р., м. Мелітополь, Україна)**

Том 1

**HUMAN DIMENSION OF FUTURE PEDAGOGUES'
CULTURAL AND EDUCATIONAL SPACE HARMONIZATION:
SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS**

**Proceedings
of the international scientific-practical conference
(11–12 June 2015, Melitopol, Ukraine)**

Vol. 1

УДК 378.013.43:316.612(062)

ББК 74.58я5

Л 93

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.
Протокол № 11 від 13.05.2015 р.

Підготовлено у межах проекту «Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів»
(№ держреєстрації 0113U000293)
та згідно з тематичним планом науково-дослідних робіт МОН України
(Наказ № 1193 від 25.10.2012 р.)

Л 93 **Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів: наукові досягнення і перспективи**: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11–12 червня 2015 р.): в 2 т. / Міністерство освіти і науки України, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; за заг. ред. В. В. Молодиченка. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Б. Хмельницького, 2015. – Т. 1. – 303 с.

Human dimension of future pedagogues' cultural and educational space harmonization: scientific achievements and prospects: Proceedings of International scientific-practical conference (11–12 June 2015): in 2 vol. / Ministry of Education and Science of Ukraine, Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University; Gen. edit. by V. V. Molodychenko. – Melitopol: Publishing House of Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University, 2015. – Vol. 1. – 303 c.

ISBN 978-617-7055-95-1 (повне видання)

ISBN 978-617-7055-96-8 (том 1)

Висвітлюються проблеми інтеріоризації цінностей, інтелектуального розвитку та саморозвитку у професіогенезі майбутнього педагога, умови реалізації суб'єктності майбутнього фахівця, виховання громадянської культури й особливості духовно-практичного становлення майбутнього педагога в культурно-освітньому просторі вищої школи.

Рекомендовано науковцям, викладачам, учителям, державним службовцям, студентам – усім, хто цікавиться проблемами, що поставили в культурно-освітньому просторі вищої школи.

Редакція не несе відповідальності за зміст текстів і не завжди поділяє думки їх авторів.

УДК 378.013.43:316.612(062)

ББК 74.58я5

© Вид-во МДПУ

імені Б. Хмельницького, 2015

Авторів статей, 2015

ISBN 978-617-7055-95-1 (повне видання)

ISBN 978-617-7055-96-8 (том 1)

ЗМІСТ

Філософсько-методологічні засади реалізації концепції людиновимірності в системні параметри культурно-освітнього простору

Молодиченко Валентин <i>Національні та загальнолюдські цінності: проблема пріоритетів у просторі вищої освіти України</i>	21
Білогур Влада <i>Самореалізація особистості в спорті як головний мегатренд глобального суспільства: антропологічний вимір</i>	24
Волков Олександр <i>«Versus» педагогіки</i>	27
Гравовська Ірина, Талько Тетяна <i>Принцип людиновимірності в контексті світоглядно-методологічних засад української гуманітаристики</i>	30
Дольська Ольга <i>На шляху до інтелектуальної революції</i>	33
Катаєв Станіслав <i>Сакральний зміст людиновимірності як принципу відношення до світу</i>	37
Ковпак Світлана <i>Управлінське забезпечення формування толерантної свідомості в умовах сучасного навчального закладу</i>	39
Кравченко Любов <i>До проблеми філософсько-культурологічного аналізу освітнього маркетингу</i>	44
Матвієнко Петро <i>Модель картини світу як передумова навчально-пізнавальної діяльності</i>	48
Олексенко Роман <i>Деякі підходи до людини як об'єкта комплексного дослідження у філософії</i>	52
Пішев Олег <i>Призначення концептуального аналізу у філософії освіти Р. С. Пітерса</i>	55
Рябенко Євген <i>Соціальне партнерство як механізм управління університетом</i>	59
Степаненко Ірина <i>Рецепція ідеї людяності як філософсько-методологічна передумова розробки та практичної імплементації концепції людиновимірності вищої педагогічної освіти</i>	62
Терещенко Андрій <i>Людиновимірний потенціал корпоративної культури університету</i>	65

Світлана Ізбаш
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
izbashes@gmail.com

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Представники громадських організацій є повноправними суб'єктами громадянського суспільства і повинні впливати на реалізацію політики розвитку міста. Науково-методичним центром освіти дорослих МДПУ імені Богдана Хмельницького розроблена спеціальна програма формування комунікативних компетентностей у представників громадських організацій для сприяння їх ефективної взаємодії з владою.

Ключові слова: освіта дорослих, компетентність, комунікативна компетентність, громадські організації, тренінг, комунікативні уміння.

Светлана Избаш. Формирование коммуникативных компетентностей представителей общественных организаций как актуальная проблема образования взрослых

Представители общественных организаций являются полноправными субъектами гражданского общества и должны влиять на реализацию политики развития города. Научно-методическим центром образования взрослых МДПУ имени Богдана Хмельницкого разработана специальная программа по формированию коммуникативных компетентностей у представителей общественных организаций для способствования их эффективному взаимодействию с властью.

Ключевые слова: образование взрослых, компетентность, коммуникативная компетентность, общественные организации, тренинг, коммуникативные умения.

Svitlana Izbash. The formation of communicative competence of representatives of public organizations as an actual problem of adult education

The article considers the representatives of public organizations to be full members of civil society who should influence the implementation of the policy of the city development. It enlightens the fact that scientific-methodical center of adult education of Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University has evolved a special programme on the communicative competence formation of the representatives of public organizations to facilitate their effective interaction with the authorities.

Keywords: adult education, competence, communicative competence, social organizations, training, communication skills.

Освіта дорослих як один із напрямів збагачення людського капіталу, стає важливим фактором соціально-економічного розвитку суспільства і показником його прогресу. Актуальним є на сьогодні залучення дорослої людини до тих знань, які розширюють її світогляд, дозволяють по-новому інтерпретувати наявний досвід; спрямованість на розвиток мотиваційно-ціннісних установок і орієнтацій дорослої людини (до життя, до професії, ставлення до людей, до самого себе тощо); опанування нових практично

зорієнтованих підходів до вирішення різних проблем, значущих для дорослої людини. Найменш представленим у літературі, присвяченій освіті дорослих, є освітній аспект ділового спілкування, що включає комунікативну компетентність. Формування комунікативних компетентностей у представників громадських організацій пояснюється необхідністю побудови повноцінного громадянського суспільства, оскільки забезпечує не тільки середовище для успішної комунікації і взаємодії, але й допомагає пов'язувати між собою розрізнені міські осередки, виконуючи логістичну функцію. Тому прийняття важливих та доленосних для життя міста рішень можливе тільки тоді, коли територіальна громада, і, в першу чергу, громадські організації будуть діяти як єдина організована громада.

Для визначення поняття комунікативної компетентності звернемося до класиків. Комунікативну компетентність зазвичай розглядають як уміння встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Л. А. Петровська дає таке визначення: «комунікативна компетентність – це сукупність навичок і вмінь, необхідних для ефективного спілкування» [4, с. 115]. Ю. Н. Ємельянов під комунікативною компетентністю розуміє ситуативну адаптивність і вільне володіння вербальними і невербальними засобами соціальної поведінки [1, с. 11.].

Компетентна людина – це така, яка володіє здібностями, уміннями, знаннями в межах виконання певної діяльності. У великій сучасній енциклопедії з педагогіки Є. С. Рапацевича компетентність розглядається як міра відповідності знань, умінь та досвіду осіб певного соціально-професійного статусу реальному рівню складності виконуваних ними завдань і розв'язуваних проблем. Окрім професійних знань і вмінь, поняття компетентності включає ще й такі якості особистості, як ініціатива, співробітництво, здатність працювати в команді, уміння навчатися, оцінювати, логічно мислити, добирати та використовувати інформацію [3, с. 237]. Відповідно до цього, складовими комунікативної компетентності є: комунікативна здібність, комунікативні уміння, комунікативні знання, що адекватні комунікативним завданням і достатні для їх вирішення.

Є. В. Сидоренко вважає, що комунікативна здібність безпосередньо залежить від внутрішніх ресурсів суб'єкта (знань, умінь і навичок перцепції, інтеракції), що дозволяє керувати комунікативною поведінкою в цілому. Комунікативна здібність: природна обдарованість людини у спілкуванні і комунікативна продуктивність. Можна припустити, що сучасна людина досить обдарована, щоб розвинути в собі високу комунікативну продуктивність [5, с. 67].

Комунікативні знання про те, що таке спілкування, які його види, фази, закономірності розвитку. Це знання про те, які існують комунікативні методи та прийомы, як вони впливають на особистість. Це також знання про те, які методи виявляються ефективними, перспективними стосовно різних людей і різних ситуацій. До цієї області належать і знання про ступінь розвитку в себе тих чи інших комунікативних умінь.

У спілкуванні використовуються вербальні, невербальні і паралінгвістичні сигнали. Аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати, що систему комунікативних умінь можна представити у вигляді чотирьох підсистем: вміння сприймати комунікативні сигнали і вміння подавати комунікативні сигнали; вміння сприймати експресивні сигнали, які партнер хотів би приховати та вміння робити приховані комунікативні сигнали.

Структура комунікативної компетентності у загальному вигляді являє собою трикомпонентну модель (Є. А. Орлова, Л. М. Еррера), що включає: мотиваційно-особистісний, когнітивний, поведінковий компоненти.

Науково-методичним центром освіти дорослих Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького проводилась цілеспрямована робота з формування комунікативних компетентностей представників громадських організацій міста Мелітополя Запорізької області. Зустрічі відбувались у формі тренінгу комунікативної компетентності за спеціальною програмою, яка була розроблена відповідно до структури комунікативної компетентності. Метою тренінгу передбачено оволодіння ефективними способами міжособистісної взаємодії та створення сприятливого комунікативного середовища для діалогу представників громадських організацій із владою.

Робота включала ознайомлення з поняттями «тренінг», «комунікація», «компетентність», «комунікативні вміння», «активне та пасивне слухання», «ділове спілкування», «невимушена розмова», «експертна зона», «відкриті запитання», «закриті запитання», «ситуація», «інцидент», «конфлікт» тощо. За допомогою технік «Активного слухання», «Формулювання запитань», «Вербалізацій», «Невимушеної розмови», «Перефразування та інтерпретації» «Регуляції емоційного настрою», «Вирішення конфліктів» учасники вдосконалювали свої комунікативні вміння: вчилися вступати у контакт; ставити відкриті запитання; вести невимушену розмову; заохочувати партнера до розкриття власної позиції; чути, сприймати і розуміти партнера по спілкуванню; доносити до партнера, що його почули і зрозуміли; вирівнювати емоційне напруження під час спілкування; застосовувати спеціальні способи для вирішення конфліктів; передавати позитивний настрій іншим. Учасники розширили досвід комунікативної поведінки, навчилися долати типові бар'єри комунікації. Усе це допоможе представникам громадських організацій налагодити ефективний діалог із органами влади для успішного розвитку міста.

Шлях залучення дорослої людини до цінностей культури через різні форми навчання досить індивідуальний і цілком залежить від її власної волі, бажання, громадянської та соціальної зрілості. Робота з формування комунікативних компетентностей представників громадських організацій показала свою ефективність, адже в результаті проведеного тренінгу вдалося встановити дружні стосунки між учасниками взаємодії, представники громадських організацій зрозуміли необхідність змін у власній поведінці,

сприяти пошукові однодумців для подальшої соціальної роботи на благо мешканців міста Мелітополя.

Окреслена проблема викликає необхідність проведення подальшої роботи з організації навчання представників громадських організацій у напрямку їх особистісного зростання, формування вмінь командоутворення, умінь впливати на стан, думки, почуття та дії інших людей, розуміти їхні мотиви.

Література

1. Емельянов Ю. Н. Активное социально-психологическое обучение / Ю. Н. Емельянов. – Л.: ЛГУ, 1985. – 166 с.
2. Образование взрослых: цели и ценности / Под ред. Г. С. Сухобской, Е. А. Соколовской, Т. В. Шадринной. – СПб.: ИОВ РАО, 2002. – 188 с.
3. Педагогика. Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн.: «Современное слово», 2005. – 720 с.
4. Петровская Л. А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг / Л. А. Петровская. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 216 с.
5. Сидоренко Е. В. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии. – СПб.: Речь, 2008. – 208 с.

УДК 378.147:004:798

Олександр Мозговий

Запорізький національний університет
sasha-mozgovojj@rambler.ru

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Обґрунтовується актуальність проблеми залучення до туристичної діяльності осіб похилого віку, визначається необхідність підготовки фахівців, здатних організувати цю діяльність на високому рівні, висвітлюються концептуальні підходи до підготовки фахівців означеного профілю.

Ключові слова: туристична діяльність, особи похилого віку, системний, особистісний, міждисциплінарний підходи.

Александр Мозговой. Подготовка будущих специалистов в сфере туризма к организации туристической деятельности лиц пожилого возраста

Обосновывается актуальность проблемы привлечения к туристической деятельности лиц пожилого возраста, определяется необходимость подготовки специалистов, способных организовать эту деятельность на высоком уровне, освещаются концептуальные подходы к подготовке специалистов такого профиля.

Ключевые слова: туристическая деятельность, лица пожилого возраста, системный, личностный, междисциплинарный подходы.

Oleksandr Mozghoyi. Training of future professionals in the tourism sector to the management of tourism activity of elderly people

The article proves the importance of the problem of attracting the elderly to tourism. It determines the need for training specialists who are able to organize these activities at a high level and highlights the conceptual approaches to the training of such specialists.